

REPORTAGE

De hel van Bezuidenhout

Plaquette voor vergisbombardement

Tien brandweermannen en een compleet gezin worden in de nacht ná het bombardement op het Bezuidenhout in Den Haag uit het leven gerukt. Wederom door een bom die voor een andere stad bedoeld was. Een plaquette op de plek van de inslag moet ervoor zorgen dat ook deze slachtoffers tachtig jaar na het einde van de Tweede Wereldoorlog herdacht worden.

Christy Honders

Bezuidenhout brandt na het vergisbombardement op 3 maart 1945. De buurt is vernietigd, overal staan ruïnes. Grote zwarte rookwolken hangen boven Den Haag. Kapotgeslagen muren liggen op de grond, bakstenen liggen verspreid over straat. Niet alleen de bommen zijn verwoestend en desastreus, het daardoor ontstane vuur wordt ook nog eens aangewakkerd door de wind. „Je moet je een hel voorstellen”, zegt Jurriaan Wouters van Vereniging 8 juni. Hij is initiatiefnemer van de herdenkingsplaquette.

Uit Noord- en Zuid-Holland komen brandweerkorpsen om hulp te verlenen. Tien brandweerlieden rijden in een karretje naar de hoek van de Schenkweg en de Vlietstraat om het vuur onder controle te krijgen.

Tegelijkertijd willen de nazi's een signaal afgeven aan de geallieerden: de bombardementen op hun lanceerinstallaties in het Haagse Bos hebben niet geholpen. De Duitsers lanceren een aantal V2-bommen richting Londen, om 02.30 uur in de ochtend op 4 maart.

Drama

Maar dat gaat fout. Een van de raketten buigt af richting het Bezuidenhout en komt neer op de hoek van de Schenkweg en de Vlietstraat. Precies op de plek waar die tien brandweerlieden juist proberen de vlammen van het bombardement een dag eerder te doven. Een drama.

850 kilo springstof ontploft. Een enorme klap. „Daarom waren de Britten ook zo gebrand om die

De huidige jeugd weet niet of nauwelijks wat zich tijdens de WOII heeft afgespeeld

- Ronald Vrolijk

V2's aan te pakken”, verklaart Wouters. „In Londen hadden ze al 10.000 slachtoffers gemaakt. De raketten bleven maar komen. Ze waren al een half jaar bezig om die V2-lancering in het Haagse Bos te verstoren. Maar dat lukte niet. Het waren echt verschrikkelijke wapens die veel verwoestingen veroorzaakten.”

Behalve de tien brandweerlieden overleefde een gezin de explosie evenmin. Gezin Schuit bestaat uit vader, moeder, zoon en doch-

ter en woont op Schenkweg nummer 270. Vader Jan Jacob Gerrit wordt 60 jaar, zijn vrouw 52. Hun kinderen Cornelia en Jan Jacob overlijden op respectievelijk 20- en 14-jarige leeftijd.

Daarnaast raken negen mensen gewond. Het is niet duidelijk of zij het allemaal hebben overleefd. „De archieven zijn soms erg warzig”, vertelt Wouters. „Het kan zijn dat iemand drie maanden na de explosie alsnog aan zijn verwondingen overleed, maar dat dat

▲ Jurriaan Wouters maakte zich hard voor een herdenkingsstenen (links).

er niet duidelijk bij staat.”

Het is tegenwoordig haast niet voor te stellen hoe de Schenkweg er destijds uit gezien moet hebben na nog een inslag. Archiefoto's tonen een ravage. Panden missen muren. Een bankstel dat op straat staat, omgeven door ander meubilair. Geen enkel gebouw blijft heel.

Hoe anders is dat nu, tachtig jaar later. De Vlietstraat verdween bij de komst van station Den Haag Centraal in 1973. Op de plek van de inslag staat tegenwoordig het ri-oogmeel van Hoogheemraadschap Delfland. Twee vrouwen zitten op een bankje in de zon te lunchen. Het leven gaat door.

Tot voor kort was hier niets dat deed denken aan het drama dat zich tachtig jaar geleden afspeelde. Tot 4 maart. Jurriaan Wouters maakte zich de laatste tijd hard

▲ Van boven naar beneden: Schade in de Vlietstraat, restant van de verbrandingskamer van de neergekomen V2 en het Juliana van Stolbergplein na het bombardement. FOTO'S HAAGS GEMEENTEARCHIEF

om te zorgen dat er een plaquette hangt, vlak bij de plek waar tachtig jaar geleden de V2-bom van de Duitsers insloeg.

Wouters, die zelf in Bezuidenhout woont, doet geregeld onderzoek naar gebeurtenissen uit de Tweede Wereldoorlog. In 2020 lanceerde hij dodenboekbezuidenhout.nl, een website waarop alle bewoners van het Bezuidenhout staan vermeld die slachtoffer werden van oorlogsgeweld. Daarvoor zocht hij maanden in archieven naar de namen en overlijdensdata van wijkgenoten. Ook de familie Schuit en de tien brandweerlieden zijn op deze website te vinden.

Zielig

Volgens Wouters was er in de wijk te zien van wat er eigenlijk tijdens de oorlog was gebeurd. „Als mensen

ik vond het zielig dat al die mensen zijn verdwenen, dan heb ik het over alle slachtoffers. Wat gebeurd was, moest in mijn ogen vastgelegd worden voor onze en toekomstige generaties. Tien jaar geleden ben ik daarmee begonnen.”

De gebeurtenis op de Schenkweg is niet heel bekend, terwijl het losstaat van het bombardement op het Bezuidenhout. „Ik denk dat alles op één hoop werd gegooid. Terwijl dat natuurlijk verre van juist is.” De dingen die hij ontdekt, wil hij in de maatschappij toepassen. Zoals de website waar mensen informatie kunnen vinden. „Maar daar moet je actief heengaan, scrollen en lezen.”

Daarom neemt hij vaker het initiatief voor gedenktekens en plaquettes zoals die nu op de Schenkweg hangt. „Als mensen

▲ Vlnr. Loco-dijkgraaf Robert Tieman, brandweercommandant Martin Evers en Jurriaan Wouters.

FOTO'S FRANKJANSEN

naar werk lopen, zien ze dit hangen. Dan worden ze geconfronteerd met wat er op deze plek is gebeurd. Het is haast een soort blikvanger om hen bewust te maken daarvan.”

Voor de brandweer Haaglanden is dit nog altijd het grootste verlies, vertelt plaatsvervangend brandweercommandant Martin Evers. Wel met de voetnoot dat de slachtoffers hulpbrandwachten waren. „150 van onze medewerkers waren voor arbeidsverzuimheden naar Duitsland afgevoerd. De brandweer werd daarvoor aangevuld met mannen die uit organisaties als de Haagse Schutterij kwamen en brandweertaken hadden.”

Kort na de gebeurtenis werd een gedenksteen gemaakt die nog altijd hangt in het hoofdbureau van de Brandweer in Loosduinen. De laatste keer dat brandweerlieden uit Den Haag tijdens het werk omkwamen, was tijdens kerst in 1987. Bij een brand in een cellencomplex van het politiebureau in Den Haag kwamen twee brandweermannen om. „Dat herdenken we ook iedere vijf jaar.”

Evers vindt het plaatsen van de plaquette een erkenning voor de nabestaanden. „Het zorgt ervoor dat we vandaag terugdenken aan wat er tachtig jaar geleden is gebeurd in een onzekere tijd.”

Nabestaanden zijn er zelf ook blij mee. Volgens Ronald Vrolijk, familielid van Arie Vrolijk, een van de getroffen brandweermannen, had dit initiatief veel eerder gekund. Zelf kende hij Arie Vrolijk niet, maar wel de tragedie van zijn eigen opa die een achterneef van hem was. „Hij verloor in twee weken tijd drie familieleden door de oorlog.” Op 26 februari 1945 zijn dochter Diederika als gevolg van de hongervinter. Op 4 maart Arie Vrolijk bij de bominslag op de Schenkweg. Zes dagen later stierf zijn andere neef met dezelfde naam, ook Arie Vrolijk. „Mijn opa zat ondergedoken en kon de begrafenis daardoor niet bijwonen.”

Volgens Vrolijk is het goed dat er aandacht wordt besteed aan dit soort gebeurtenissen. Ook nog tachtig jaar na dato. „Vooral omdat de huidige jeugd niet of nauwelijks weet wat er zich tijdens de Tweede Wereldoorlog heeft afgespeeld.” Dat baamt Joop Briedé, wiens oom Piet ook een van de tien brandweermannen was. „Opdat wij niet vergeten”, laat hij weten. „Ik vind het mooi dat mijn oom met een plaquette herdacht wordt, evenals de andere brandweerlieden.”

Initiatiefnemer Jurriaan Wouters is in ieder geval tevreden met de plaquette. „Het gaat zijn doel halen”, hoopt hij. „Dat mensen erbij stilstaan wat hier is gebeurd. Dat de omgekomen brandweermannen én de familie Schuit alsnog de aandacht krijgen die ze verdienen.”

Bombardement Bezuidenhout

De brandweerlieden uit Noord-Holland en Zuid-Holland die naar Den Haag kwamen op 3 maart, deden dat na het zogenoemde 'vergisbombardement' op het Bezuidenhout. Britse bommenwerpers wierpen per ongeluk hun bommen af op deze wijk. Ze waren echter bedoeld om Duitse V2-raketten in het Haagse Bos te raken, maar op de kaarten voor de piloten waren de doelen verkeerd aangegeven. Zeker 532 mensen overleden bij het bombardement. Het dodental was mogelijk hoger omdat ook onderduikers getroffen

kunnen zijn. Burgemeester Jan van Zanen gaf een toespraak bij de herdenking van dit bombardement, afgelopen weekend. Hij zei dat het inmiddels 'een mensenleven geleden is', maar dat desondanks het verdriet nog altijd voelbaar is bij overlevenden en nabestaanden. „De zorgelijke geopolitieke situatie in dit moment verleent deze herdenking bovendien een bittere bijmaak. De beelden van verwoesting in bijvoorbeeld het Midden-Oosten en Oekraïne herinneren er ons aan dat oorlog niet iets uit het verleden is.”